

IJopener juni 2009

Water wijkt voor zichtlijnen

Tineke Kalk

*Het stadsdeel heeft ingrijpende plannen met Brazilië. Het winkelcentrum moet niet alleen zijn aanbod vergroten, maar ook uitgroeien tot een toeristische attractie.*

Op 21 maart 2007 was er een avond over de toekomst van het winkelcentrum Brazilië, waarop de toenmalige wethouder Jan Hoek een enthousiast verhaal vertelde over de mogelijkheden het saaie winkelcentrum Brazilië op te peppen. Het winkelaanbod moest diverser. Probleem was wel dat er geen snippertje vierkante meter meer over was in het winkelcentrum en de saaie banken niet van plan waren om plaats te maken voor een parfumerie, sleutelbar of kinderspeelgoedzaak. Waren drijvende winkeltjes op boten niet een goed idee? Een soort Fisherman's Wharf zoals in San Francisco? Dat zou meteen ook een gigantische toeristische attractie zijn. Op die avond bleek dat er in de buurt grote weerstand bestond om het blauw hiervoor te misbruiken.

Twee jaar later, op 14 april 2009, is er een herkansing voor de stadsdeelraad. De aanwezige buurtbewoners worden rondgeleid door een enthousiaste Steven Bergsma, stedenbouwkundige van het stadsdeel Zeeburg, die de nieuwe plannen toelicht. In de lengterichting van de hele Veemkade komen steigers te liggen, waar ook bootjes kunnen aanmeren. De Odessa en de Lizboa komen haaks op de kade te liggen. Aan de doodse achterzijde van het winkelcentrum moeten winkeltjes komen, vier à vijf meter diep. 'Je moet wel kunnen blijven zien dat het een loods is geweest' zegt één van de buurtbewoners. 'Anders richten we de actiegroep 'Loods moet loods blijven' op, roept een andere buurtbewoner. Op het Lloydplein aangekomen waait het er zoals altijd onaangenaam hard en zoals altijd stinkt het er ook! 'Hè', zegt Bergsma, 'ik dacht dat het stankprobleem opgelost was'. Op het plein is een terras gepland en als het aan Bergsma lag, maakte die saaie Hypotheekvisie plaats voor een leuke galerie. Of een muziekzaal. 'Wel met beschaafde muziek', zegt Bergsma voorzichtig, duidelijk op de hoogte van de trauma's die dit stuk van de buurt wegens Panama heeft opgelopen.

Als we de hoek omslaan en ons op de Oostelijke Handelskade bevinden, begint Bergsma over zichtlijnen. Als je vanuit de tramhalte Rietlanden richting Brazilië loopt kijk je tegen een blinde muur aan. 'C 1000 moet doorschuiven' zegt hij vastberaden. Daarvoor in de plaats

komt een glazen hal met een speelplaats voor kinderen en hangplekken voor jongere ouderen en oudere jongeren. De meest ingrijpende verandering heeft hij voor het laatst bewaard. Daar waar nu de zeilschool ligt, zal gebouwd gaan worden. Een gedeelte onder water – voor levensmiddelenzaken is dat geen bezwaar - en twee lagen erbovenop. De zeilschool schuift dan een eindje verderop en de twee woonboten, de Rival en de Neptunis, moeten gewoon weg. In verband met de zichtlijnen zal het gebouw niet hoger worden dan de verbindingsdam, voegt Bergsma er geruststellend aan toe.

Volgens de voorzitter van het winkelcentrum, Jerry van Jerry's, zijn de meeste winkeliers om. Een aantrekkelijker winkelcentrum trekt meer bezoekers en zorgt voor meer geld in het laatje. Zelfs C 1000, die de nodige vierkante meters moet afstaan, ziet wel iets in het plan als ze er op vooruit gaan en – eventueel onder de grond- meer ruimte krijgen. Ook het Spoorwegpensioenfonds, de verhuurder van het winkelcentrum, die de bouw van de driehoek zal moeten bekostigen, is geïnteresseerd. Verder verhuist er één bank naar Argentinië en Jerry wil graag zijn 560 vierkante meter opgeven voor de twee andere banken. Zelf kan hij dan op de bovenste laag van de driehoek gaan zitten en bovendien een mooi terras aan het water uitbaten.

Rob van de zeilschool heeft op de politieke avond laten weten dat hij wel een stukje opzij wil op voorwaarde dat er weer niet een AH of een andere grote levensmiddelenketen in de driehoek komt. Hij opteert voor nautische winkeltjes. Van de twee woonboten, de Rival en de Neptunis, die weg moeten heeft de eigenaar van de woonboot Rival geen bezwaar. Mits de gemeente met een zak geld over de brug komt. Buurman Axel vindt het zonde om het IJ te dempen. De verbindingsdam is juist zo'n mooi stukje open water. Ooit, onder een andere wethouder, Laetitia Edeveen, moest hij ook weg. Omdat hij het uitzicht op open water zou verstoren! Na een boottochtje door het stadsdeel en vooral na ontvangst van enige honderden bezwaarschriften besloot zij haar plan om zijn woonboot te verplaatsen af te lasten.

Op 26 mei is de stadsdeelraadsvergadering. PvdA raadslid Peter Sijtsma vertelt dat hij en mederaadslid Bert Pots zich altijd sterk gemaakt hebben voor niet bouwen op het water en geen substantiële uitbreiding van het aantal vierkante meters detailhandel. In de commissievergadering voorafgaand aan de raadsvergadering verdedigden zij dit standpunt nog mede namens de rest van de PvdA-fractie. Voor de fractievergadering, voorafgaand aan de raadsvergadering, gingen er tot Sijtsma's verbijstering plotseling mailtjes rond waarin stond dat een deel van de fractie niet meer principieel tegen bouwen op het water was noch

tegen de geplande vierkante meter uitbreiding detailhandel. Wat er achter de schermen is gebeurd weet hij niet. Nieuwe argumenten werden niet aangedragen voor deze radicale ommezwaai. Sijsma stemt uiteindelijk, als enige van de PvdA, samen met de SP tegen het nieuwe plan voor Brazilië. Anderhalve week later – hij is inmiddels opgestapt als raadslid – licht hij zijn bezwaren nog een keer toe: ‘Wat mij betreft heb ik liever geen zichtlijn voor die paar mensen die vanuit de tramhalte doorlopen naar het winkelcentrum. Want met het aanbrengen van een mooie zichtlijn creëer je dus bewust een probleem. C1000 moet hierdoor een paar honderd vierkante meter missen die ergens anders weer gecompenseerd moeten worden. Een ander bezwaar tegen de huidige visie op Brazilië is dat er weer de nodige vierkante meters detailhandel bij komt. Wij gaan zo maar door met vierkante meters detailhandel toevoegen, kijk ook naar het Funen niet zo ver weg van Brazilië, terwijl niet voldoende hard wordt gemaakt dat de economische ruimte er ook is. Ik vind, zegt Sijsma, dat je als raad de bandbreedte moet aangeven waarbinnen gewerkt en veranderd kan worden. Als wij als raad hadden gezegd: ‘er mag niet in het water gebouwd worden en er worden geen extra vierkante meters toegevoegd aan het winkelareaal’ dan had de wethouder met creatieve oplossingen moeten komen. Nu wordt er zonder meer in het water gebouwd, terwijl er niet voldoende wordt nagedacht over oplossingen voor de verlevendiging van Brazilië die de kadestructuur van het Oostelijk Havengebied niet zullen aantasten. In mijn beleving gaan we daar op de wat langere termijn spijt van krijgen’.

Tijdens de raadsvergadering blijkt dat ook D66 en de VVD niet helemaal gelukkig zijn met bouwen in het water. D66 doet een vergeefse poging om de stadsdeelraad warm te maken voor winkeltjes op het water, in boten die evenwijdig aan de kade moeten komen te liggen. De VVD dringt er bij wethouder Nico Papineau Salm, de opvolger van Jan Hoek, op aan om ook de mogelijkheid te onderzoeken om in het winkelcentrum zelf ondergronds te bouwen. Tevens waarschuwen ze dat als de ambitieuze plannen doorgaan er natuurlijk ook parkeergelegenheid bij moet komen.

Op de vergadering is ook een aantal leden van de actiegroep ‘Houdeijhavenopen’ aanwezig. Zij zijn tegen de aantasting van de open ruimte. Voortdurend wordt er afgeknibbeld van het water, betoogt woordvoerder Hein Masseling. Kijk maar naar de geplande meteoriet Fountainhead op Sporenburg en het speelveld dat – bij gebrek aan ruimte op het land – ook in het water gepland is. Vanaf het begin heeft de actiegroep aangegeven mee te willen denken, maar in plaats daarvan werden ze plotseling geconfronteerd met een nieuw concept. Masseling hoopt dat de wethouder deze keer de inspraak wat serieuzer neemt.